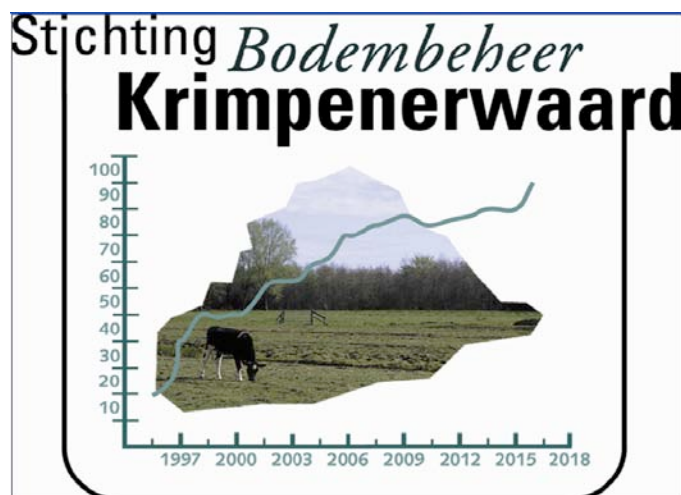

Gedragscode flora en fauna van de Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard

Gedragscode in het kader van de Flora- en faunawet voor het zorgvuldig uitvoeren van afdekkingen van slootdempingen in de Krimpenerwaard

Opgesteld door Bureau Waardenburg bv

Goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
4 oktober 2005

Colofon

Deze gedragscode is opgesteld voor:
Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard
't Vaartland 15
2821 LH Stolwijk
tel. 182 34 60 60

Deze gedragscode is opgesteld door:
Bureau Waardenburg bv
Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel. 0345 512 710
www.buwa.nl

Voor vragen over de toepassing van de gedragscode kunt u zich wenden tot:
Dhr. P. Stadt, Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard.

Voor vragen over de ecologische onderbouwing kunt u zich wenden tot:
Dhr. M. van der Valk, Bureau Waardenburg bv.

Voor vragen over natuurwetgeving kunt u zich wenden tot het LNV-loket:
0800 – 22 333 22 of
www.hetlnvloket.nl.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Inhoud

1	Inleiding.....	4
2	Definities.....	5
3	Verantwoordelijkheden.....	6
4	Werkzaamheden.....	7
5	Informatie.....	8
6	Standaardmaatregelen voor het vermijden en verminderen (mitigeren) van schade aan natuurwaarden (per type werkzaamheid).....	9
7	Aanvullende maatregelen voor het vermijden en verminderen (mitigeren) van schade aan soorten van categorie 2 en 3 en broedvogels van de Rode Lijst (per soortgroep).....	12
8	Slotbepalingen.....	15
	Bijlage 1. Toelichting wettelijk kader.....	16
	Checklist.....	18

1 Inleiding

De doelstellingen van de Stichting Bodembeheer Krimpenerwaard (SBK) zijn het opheffen van de stagnatie in de grondmobiliteit, het versterken van de milieuhygiënische kwaliteit in het gebied en het leveren van een bijdrage aan het ontwikkelen en overdragen van kennis rond gebiedsgericht actief bodembeheer. SBK voert maatregelen ter bescherming van het milieu aan de verontreinigende en verdachte dempingen planmatig uit en zal zich in toenemende mate richten op het in stand houden van de maatregelen.

SBK voorziet in de periode 2003 – 2018 ruim 500 reeds eerder gedempte sloten in de Krimpenerwaard met schone grond af te dekken. Hiermee wordt (verdere) milieuverontreiniging vanuit de gedempte sloten voorkomen en kan het huidige grondgebruik (meest agrarisch) worden gecontinueerd. De slootdempingen blijven in beheer bij SBK. Deze gedragscode betreft de werkzaamheden die in het kader van deze afdekkingen worden uitgevoerd. De werkzaamheden kunnen worden gekarakteriseerd als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw. Vanwege de bodemgesteldheid in de Krimpenerwaard worden de werkzaamheden uitgevoerd in de periode maart tot en met oktober. Andere werkzaamheden van de Stichting blijven buiten beschouwing.

De Flora- en faunawet legt aan iedereen een zorgplicht op voor alle in het wild levende planten en dieren. Daarnaast gelden verbodsbepalingen voor het toebrengen van schade aan een beperkt aantal plant- en diersoorten. Voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw geldt een vrijstelling voor het overtreden van een aantal verbodsbepalingen jegens een aantal (tamelijk) algemene plant- en diersoorten. Voor meer strikt beschermde soorten geldt onder voorwaarden een vrijstelling als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Bijlage 1 van deze gedragscode.

Het doel van de gedragscode is om te garanderen dat de werkzaamheden van SBK zorgvuldig worden uitgevoerd en geen negatieve effecten hebben op de gunstige staat van instandhouding van strikt(er) beschermde soorten. Tevens wordt hiermee een (gedeeltelijke) invulling gegeven aan de algemene zorgplicht.

Het volgen van de gedragscode zal met zekerheid leiden tot een zorgvuldige omgang met flora en fauna. De gedragslijnen zorgen ervoor dat er geen wezenlijke invloed van de werkzaamheden op het lokaal voortbestaan van de beschermde soorten uitgaat. Een gedragscode is echter geen technische handleiding die altijd tot succes leidt. Zorgvuldigheid is het resultaat van de inzet van mensen. De mensen die het werk doen – vooral het buitenwerk – kunnen en moeten de zorg voor de natuur vorm geven. Deze gedragscode kan daarvoor de leidraad zijn, maar kan de individuele verantwoordelijkheid en zorg niet vervangen.

2 Definities

In deze gedragscode worden de volgende termen gehanteerd.

<i>Werkzaamheden:</i>	De werkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van de slootafdekkingen, zoals nader beschreven in Hoofdstuk 4; hieronder worden de maatregelen in het kader van deze gedragscode niet begrepen.
<i>Maatregelen:</i>	Specifieke acties gericht op het zorgvuldig omgaan met flora en fauna; deze maatregelen zijn aanvullend ten opzichte van de werkzaamheden.
<i>Bijzondere voorzieningen:</i>	Werkzaamheden die niet standaard worden uitgevoerd, zoals onderafdekkingen.
<i>Locatie:</i>	Een gebied waar werkzaamheden in het kader van slootafdekkingen worden uitgevoerd; dat wil zeggen de gedempte sloot met de stroken aan weerszijden waar grond wordt op gebracht en de omliggende terreindelen die eventueel door de voertuigen gebruikt worden.
<i>Aanrijroute:</i>	De route waarover de op te brengen grond wordt vervoerd, van de plaats van ontgraving tot aan de slootafdekking, voorzover dit niet over de verharde openbare weg plaatsvindt.
<i>Opdrachtnemer:</i>	Persoon of bedrijf dat in opdracht van SBK activiteiten uitvoert.
<i>Deskundige:</i>	Persoon die a) aan een WO- of HBO-instelling een graad heeft behaald in ecologie, biologie, milieukunde of natuurbeheer of b) werkzaam is bij een adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus of c) zich aantoonbaar actief inzet voor soortbescherming en natuurstudie (blijkens lidmaatschappen van natuurverenigingen, publicaties of anderszins).
<i>Vrijstellingenbesluit:</i>	Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten van 28 november 2000, gewijzigd bij Algemene Maatregel van Bestuur van 10 september 2004, van kracht geworden op 23 februari 2005.
<i>Algemene beschermde soorten of beschermde soorten in categorie 1:</i>	Soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt van een aantal belangrijke verbodsbepalingen voor ingrepen in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw. Zie Bijlage 1 van deze gedragscode.
<i>Overige beschermde soorten of beschermde soorten in categorie 2:</i>	Beschermde soorten waarvoor geen algemene vrijstelling geldt, maar die niet genoemd zijn in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit noch staan vermeld op Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. Zie Bijlage 1 van deze gedragscode.
<i>Strikt beschermde soort of beschermde soorten in categorie 3:</i>	Soorten genoemd in Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit; voor deze soorten geldt een vrijstelling van een aantal belangrijke verbodsbepalingen voor ingrepen in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw, mits wordt gewerkt op basis van een door de Minister goedgekeurde gedragscode. Zie Bijlage 1 van deze gedragscode.

3 Verantwoordelijkheden

- 3.1** SBK is hoofdverantwoordelijk voor de naleving van deze gedragscode en aansprakelijke partij voor het bevoegd gezag. Dit laat onverlet dat de opdrachtnemer een eigen verantwoordelijkheid heeft en door SBK aansprakelijk gesteld kan worden voor eventuele schade die door het niet correct naleven van de gedragscode door opdrachtnemer ontstaat.
- 3.2** SBK maakt deze gedragscode onderdeel van alle opdrachten die in het kader van de hieronder beschreven werkzaamheden worden verstrekt. In bestekken, opdrachtbrieven en contracten wordt expliciet verwezen naar deze gedragscode, die tevens als bijlage bij opdrachtbrieven en contracten wordt opgenomen. De opdrachtnemer bevestigt schriftelijk de werkzaamheden volgens deze gedragscode uit te voeren.
- 3.3** SBK maakt deze gedragscode actief openbaar, zodat haar eigen personeel, (potentiële) opdrachtnemers, belanghebbenden en belangstellenden tijdig over het bestaan en de inhoud van de gedragscode worden geïnformeerd.
- 3.4** SBK is verantwoordelijk voor het tijdig beschikbaar zijn van adequate gegevens over beschermde en bijzondere natuurwaarden.
- 3.5** SBK is verantwoordelijk voor het juiste gebruik van de in 3.4 genoemde gegevens in de planning en besteksvoorbereiding van de werkzaamheden.
- 3.5** SBK is verantwoordelijk voor het monitoren, evalueren en actualiseren van deze gedragscode.
- 3.6** De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het adequaat uitvoeren van de in deze gedragscode beschreven maatregelen, ook als deze in onderaanneming worden uitgevoerd. SBK houdt hierop toezicht door steekproefsgewijze controle van werkzaamheden.
- 3.7** De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het tijdig, correct en volledig informeren en instrueren van de bij de werkzaamheden en maatregelen betrokken personen.
- 3.8** De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het aanwezig zijn van deze gedragscode met bijlagen op de locatie waar de werkzaamheden worden uitgevoerd.
- 3.9** De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het geven van een adequate invulling aan de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, ook in gevallen waarin deze gedragscode niet voorziet.
- 3.10** De opdrachtnemer kan door SBK aansprakelijk worden gesteld voor schade, als deze het gevolg is van het niet naleven van deze gedragscode.
- 3.11** Ook bij afwezigheid van schade is SBK bevoegd om sancties jegens de opdrachtnemer te treffen, als blijkt dat deze zich niet houdt aan de gedragscode.

4 Werkzaamheden

- 4.1** Deze gedragscode heeft betrekking op de primaire werkzaamheden die in het kader van afdekkingen van slootdempingen worden uitgevoerd. Dat zijn:
- Het aanbrengen van een grondlaag op de bestaande dempingen.
  - Het egaliseren en inzaaien van de opgebrachte grondlaag.
  - Het aanbrengen van kleischermen aan kopse kanten van slootdempingen.
  - Het aanbrengen van verhardingen.
  - Het aanbrengen van bijzondere voorzieningen.
- 4.2** Deze gedragscode heeft eveneens betrekking op de volgende voorbereidende en begeleidende werkzaamheden:
- Het transporteren van grond.
  - Het klepelen en maaien van de vegetatie.
  - Het frezen van de graszode.
  - Het aanleggen van een ringdijk ten behoeve van het opsprengen van grond (bagger).
  - Het ontmantelen en egaliseren van baggerdepots.
  - Het toegankelijk maken van kavels voor voertuigen.
  - Het nemen van vermijdende, mitigerende en / of compenserende maatregelen met het oog op bescherming van flora en fauna.
- 4.3** Deze gedragscode heeft geen betrekking op ontgravingen of op andere werkzaamheden van SBK.

5 Informatie

- 5.1** SBK verzamelt informatie over het vóórkomen van beschermde soorten planten en dieren uit categorieën 2 en 3 (inclusief broedvogels) op de uitvoeringslocaties, ten behoeve van het gebruik bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden. SBK draagt er zorg voor dat deze gegevens actueel, voldoende gedetailleerd en door een deskundige verzameld zijn. De gegevens worden in principe eenmalig verzameld, voorafgaand aan de afdekkingswerkzaamheden. Indien noodzakelijk, worden voor het uitvoerende van beheersmaatregelen na de afdekking opnieuw gegevens ingewonnen.
- 5.2** In de Checklist achteraan deze gedragscode is een lijst opgenomen van soorten uit categorie 2 en 3 inclusief broedvogels van de Rode Lijst waarvan op het opstellen van de gedragscode bekend is dat zij in de Krimpenerwaard voor (kunnen) komen. Bij het opstellen van overzichten van voorkomende beschermde soorten, wordt deze lijst als referentielijst gehanteerd, d.w.z. dat ten minste van de in de Checklist genoemde soorten wordt aangegeven of ze op de locatie voorkomen en zo ja waar.
- 5.3** Indien een beschermde soort uit categorie 2 of 3 mogelijk of waarschijnlijk op een planlocatie voorkomt wordt óf nader onderzoek uitgevoerd óf aangenomen dat de soort daadwerkelijk voorkomt en wordt dienovereenkomstig gehandeld.
- 5.4** Per locatie wordt een lijst van daar voorkomende beschermde soorten uit categorie 2 en 3 opgesteld en een kaart waarop de verspreiding van de betreffende soorten zo nauwkeurig mogelijk is weergegeven.
- 5.5** SBK draagt er zorg voor dat de opdrachtnemer tijdig en adequaat is geïnformeerd over de bestaande natuurwaarden, door de lijst en de kaart genoemd in 5.3 toe te voegen aan opdrachtbrieven en contracten. Markering en aanwijzing in het veld kunnen de kaart vervangen.

6 Standaardmaatregelen voor het vermijden en verminderen (mitigeren) van schade aan natuurwaarden (per type werkzaamheid)

Toelichting: Het doel van deze maatregelen is te garanderen dat de strikt(er) beschermde soorten zich kunnen blijven voortplanten. Daarom worden werkzaamheden op plaatsen of tijden waarop de voortplanting plaatsvindt in principe vermeden. Als dat niet kan, worden aanvullende maatregelen genomen.

Verder wordt het verstoren en doden van individuele planten en dieren voorkomen. Dit gebeurt door planten en dieren te verplaatsen of te verjagen en de locatie voor uitvoering van de werkzaamheden ongeschikt te maken.

6.1 Werken in veilige perioden

6.1.1 Aangenomen wordt dat geen van de in de Krimpenerwaard voorkomende strikt(er) beschermde soorten voortplanting van betekenis heeft in de perioden 1 tot en met 15 maart of 1 september tot en met 31 oktober. Deze perioden worden als “veilige perioden” aangeduid.

6.1.2 In deze veilige perioden kunnen alle werkzaamheden zonder nadere maatregelen ten behoeve van beschermde soorten worden uitgevoerd, met uitzondering van het rooien van bomen. Bomen moeten eerst geïnspecteerd worden op holten die door uilen of vleermuizen bewoond kunnen worden. Als er geen (sporen van) uilen of vleermuizen worden aangetroffen kunnen ze worden gerooid.

6.1.3 Voorafgaand aan het klepelen en maaien van gras, riet en ruigtevegetatie, het frezen van de graszode en het rooien van bomen en struiken worden dieren die zich in de vegetatie schuilhouden, zoals hazen en egels, opgespoord en verjaagd of verplaatst, om onnodige slachtoffers te voorkomen.

6.1.4 Als het voorkomen van één of meer beschermde plant- of diersoorten uit categorie 2 of 3 of broedvogels van de Rode Lijst is vastgesteld of wordt aangenomen, worden de werkzaamheden uitgevoerd in de veilige perioden van 1 tot 15 maart of 1 september tot en met 31 oktober.

6.1.5 Als dat niet mogelijk is, dan worden naast de standaardmaatregelen ook de aanvullende maatregelen genoemd in 7.1 t/m 7.11 uitgevoerd (voor zover van toepassing).

6.2 Standaardmaatregelen buiten de veilige perioden

De onderstaande standaardmaatregelen worden in alle gevallen dat er buiten de veilige perioden (d.w.z. in het voortplantingsseizoen) werkzaamheden worden uitgevoerd, dus ook wanneer er geen soorten uit categorie 2 of 3 of broedvogels van de Rode Lijst op de locatie voorkomen.

6.2.1 Toegankelijk maken van kavels

Als er voor het grondtransport een aanrijroute moet worden aangelegd, die niet voor de gangbare agrarische werkzaamheden wordt gebruikt, wordt een afstand van minimaal tien meter tot nesten van vogels aangehouden. De

- route wordt met paaltjes en/of linten gemarkeerd. De voertuigen blijven op de route.
- 6.2.2 Werken in overkapte voertuigen
De werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitgevoerd vanuit voertuigen met overkapping. De voertuigen worden op de locatie zo min mogelijk verlaten. Hierdoor sluiten de werkzaamheden optimaal aan bij reguliere agrarische werkzaamheden en treedt zo min mogelijk verstoring op voor weidevogels. Dit is met name in april t/m juni van belang.
- 6.2.3 Klepelen en maaien van riet en opgaande kruidachtige of grazige vegetatie
Kort voor het klepelen en/of maaien van gras, riet en kruidige vegetaties, dient door een deskundige te worden vastgesteld waar in de vegetatie zich nesten van vogels (kunnen) bevinden. Vegetaties hoger dan 75 centimeter worden eerst geklepeld. Bij het klepelen en maaien een afstand gehouden van minimaal twintig meter van gevonden nesten gehouden.
- 6.2.4 Frezen van de graszode
Kort voor het frezen van graszoden dient door een deskundige te worden vastgesteld waar in de vegetatie zich nesten van vogels (kunnen) bevinden. Als het frezen minder dan twee weken na het maaien plaatsvindt, is deze inspectie niet nodig. Bij het frezen een afstand van minimaal twintig meter van gevonden nesten gehouden.
- 6.2.5 Rooien van bomen en struiken
Kort voor het rooien van bomen en struiken dient door een deskundige te worden vastgesteld waar in de vegetatie zich nesten (kunnen) bevinden. Hiervan wordt bij het rooien een afstand gehouden van minimaal twintig meter. Als in boomholten (sporen van) uilen of vleermuizen worden aangetroffen zijn compenserende maatregelen nodig. Zie 7.
- 6.2.6 Afdekken van natte plekken
Ondiepten op de locatie waarin langdurig water staat (greppels, kuilen, inzakkingen, plas dras situaties en ondiepten aan de kopse kanten), worden gedempt en afgedekt in de veilige perioden.
Als buiten deze periode wordt gedempt en/of afgedekt, worden eventueel aanwezige beschermde soorten (met name vissen en/of amfibieën) gevangen en overgeplaatst naar een dichtbij zijnde geschikt plek. Zonodig wordt deskundige ecologische begeleiding inroepen. Op deze wijze wordt voorkomen dat er onnodig dieren gedood worden.
Als beschermde soorten zich op de betreffende plek voortplanten, hetgeen blijkt uit de aanwezigheid van eieren en of larven, wordt met demping gewacht tot de jonge dieren het water hebben verlaten.
- 6.2.7 Opbrengen van grond
Voordat grond wordt opgebracht, wordt de locatie zorgvuldig gemaaid (zie boven). Als er tussen het maaien en het opbrengen van grond meer dan één week zit, wordt het terrein afgezet om vestiging van broedvogels te voorkomen. Het terrein wordt afgezet met rijen reflecterende linten ('zilverpapier') geplaatst op maximaal 10 meter afstand. Iedere 20 meter worden drie loshangende reflecterende linten geplaatst.

6.2.8 Opspuiten van grond

Voor het aanleggen van de ringdijk wordt het terrein zorgvuldig gemaaid (zie boven). Als tussen het maaien en het opspuiten van grond meer dan één week zit, wordt het terrein afgezet om vestiging van broedvogels te voorkómen. Het terrein wordt afgezet met rijen reflecterende linten ('zilverpapier') geplaatst op maximaal 10 meter afstand. Iedere 20 meter worden drie loshangende reflecterende linten geplaatst.

6.2.9 Egaliseren en inzaaien van grond

Voordat de afdekking wordt geëgaliseerd en wordt ingezaaid, wordt de locatie geïnspecteerd op broedvogels. Bij het egaliseren en inzaaien wordt een afstand van twintig meter aangehouden tot eventuele nesten.

6.2.10 Plaatsen van kleischermen aan de kopse kanten

Eerst wordt opgaande begroeiing geklepeld en/of gemaaid, op een wijze zoals beschreven in 6.2.3.

De werkzaamheden worden zo uitgevoerd dat de slootbodem (onder water) zo veel mogelijk onaangeroerd blijft. Zo mogelijk wordt hiertoe een tijdelijke damwand op minimaal 40 centimeter van de oever geslagen.

Aan de kopse kant van de slootdemping wordt een gat gegraven ten behoeve van het kleis scherm, waarbij de ontgraven grond op de slootdemping wordt uitgespreid (voor het afdekken). De ontgraven grond wordt onder deskundige ecologische begeleiding geïnspecteerd op het voorkomen van slakken, vissen, amfibieën en zoogdieren. Indien deze worden aangetroffen worden ze teruggezet op een nabij gelegen geschikte locatie (sloot of oever).

Als in de ontgraven grond grote schelpdieren worden aangetroffen, die kunnen dienen als waard voor bittervoornbroed, worden deze teruggezet.

Als het kleis scherm de bestaande oever vervangt, wordt het kleis scherm aangebracht met een flauwe hellingshoek (minimaal 1:4).

6.2.11 Ontmantelen en egaliseren van baggerdepots

Voordat het baggerdepot wordt ontmanteld, geëgaliseerd en ingezaaid, wordt de locatie geïnspecteerd op broedvogels. Vervolgens wordt de vegetatie geklepeld en gemaaid als beschreven in 6.2.3. Bij het egaliseren en inzaaien wordt een afstand van twintig meter aangehouden tot eventuele nesten.

7 Aanvullende maatregelen voor het vermijden en verminderen (mitigeren) van schade aan soorten van categorie 2 en 3 en broedvogels van de Rode Lijst (per soortgroep)

De volgende aanvullende maatregelen worden genomen als niet in de veilige perioden kan worden gewerkt. De maatregelen zijn gespecificeerd per soortgroep en alleen van toepassing als het voorkomen van één of meer soorten uit categorie 2 of 3 van de betreffende soortgroep of broedvogels van de Rode Lijst is vastgesteld of moet worden aangenomen. Deze soorten en de precieze verspreiding staan aangegeven in de lijst en kaart genoemd in 5.3.

- 7.1** Aanvullende maatregelen voor planten van categorie 2 en 3
  - 7.1.1 De exemplaren van de betreffende soort(en) worden uitgegraven en na uitvoering van de werkzaamheden teruggeplaatst (als het toekomstig gebruik duurzaam ruimte biedt aan de soort). Als dit niet mogelijk is, worden de planten verplaatst naar de dichtstbijzijnde locatie waar geschikt habitat voorkomt en waar het aanplanten van de planten geen schade aan bestaande vegetaties toebrengt, zulks ter beoordeling van een deskundige. De uitgestoken planten worden tijdelijk opgeslagen op een plaats waar zij normaliter kunnen overleven.
  - 7.1.2 Als verplaatsen van planten niet mogelijk is, worden zaden en / of wortelstokken verzameld en op de dichtstbij gelegen geschikte locatie verspreid of geplant, onder deskundige ecologische begeleiding.
  - 7.1.3 Als de beschermde plant voorkomt op een transportroute, wordt de route omgelegd.
  - 7.1.4 Als de maatregelen 7.1.1 t/m 7.1.3 niet mogelijk zijn, wordt met een deskundige overlegd over een oplossing, die een waarborg biedt voor een gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort(en) in de Krimpenerwaard. De oplossing wordt conform advies uitgevoerd.
- 7.2** Aanvullende maatregelen voor libellen van categorie 3

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden wordt minimaal tien meter afstand gehouden van vindplaatsen van krabbescheer met een oppervlakte van meer dan vijf vierkante meter (in verband met de strikt beschermde libel groene glazenmaker en de broedvogel zwarte stern). Als dat niet mogelijk is, worden de werkzaamheden uitgevoerd onder deskundige ecologische begeleiding.
- 7.3** Aanvullende maatregelen voor weekdieren van categorie 3

Bij werkzaamheden aan een kopse kant waar de platte schijfhoren voorkomt, wordt deskundige ecologische begeleiding ingeroepen. De ecologisch begeleider ziet erop toe dat er door de werkzaamheden geen watervegetatie, waarin platte schijfhorens voorkomen, op de oever terecht komt of anderszins vernield wordt.

- 7.4** Aanvullende maatregelen voor vissen van categorie 2 en 3
Werkzaamheden worden onder deskundige ecologische begeleiding uitgevoerd. De ecologische begeleider ziet er op toe dat hetzij er geen schade aan de slootbodem en watervegetatie ontstaat hetzij dat vissen, zwanemossels en watervegetatie die bij de werkzaamheden op de oever terecht komen, direct worden teruggeplaatst.
- 7.5** Aanvullende maatregelen voor amfibieën van categorie 3
- 7.5.1** Als het vóórkomen van één of meer strikt beschermde soorten amfibieën wordt vastgesteld of aangenomen, wordt deskundig advies ingewonnen voor het opstellen van een passend pakket aan maatregelen. Maatregelen worden conform advies uitgevoerd.
- 7.6** Aanvullende maatregelen voor reptielen van categorie 3
- 7.6.1** Als het vóórkomen van de ringslang wordt vastgesteld of aangenomen, wordt deskundig advies ingeroepen voor het opstellen van een passend pakket aan maatregelen. Deze worden conform advies uitgevoerd.
- 7.7** Aanvullende maatregelen voor zoogdieren van categorie 3
- 7.7.1** Als er (sporen van) vleermuizen worden aangetroffen in een boom die moet worden geroid, wordt deskundig advies ingewonnen. De deskundige stelt een plan op dat voorziet in compensatie en een passende uitvoering van de werkzaamheden. Het werk wordt conform plan uitgevoerd.
- 7.7.2** Als te rooien bomen en/of struiken op de locatie een doorgaande, lijnvormige structuur vormen (bomenlaan, haag, heg, singel, houtwal), dient het (mogelijk) gebruik hiervan door vleermuizen door een deskundige te worden beoordeeld. Aan de hand van het vastgestelde of verwachte gebruik wordt een passende wijze van uitvoeren van de werkzaamheden vastgesteld. Hierbij kunnen aanvullende mitigerende of compenserende maatregelen aan de orde zijn. Maatregelen worden conform advies uitgevoerd.
N.B. Vleermuizen volgen vaak doorgaande, lijnvormige elementen in het landschap voor hun nachtelijke trek van dagverblijf naar foerageergebied en terug. In het open landschap van de Krimpenerwaard kunnen de schaarse lijnvormige elementen van groot belang zijn. Het kan nodig zijn om een alternatieve verbinding te realiseren.
- 7.7.3** Als het vóórkomen van de waterspitsmuis is vastgesteld of wordt aangenomen, dient door een deskundige te worden beoordeeld wat een passende wijze van uitvoeren van de werkzaamheden is. Hierbij kunnen aanvullende mitigerende of compenserende maatregelen aan de orde zijn. Maatregelen worden conform advies uitgevoerd.
- 7.8** Aanvullende maatregelen voor broedvogels van de Rode Lijst
- 7.8.1** Als op de locatie en/of de aanrijroute zich geen opgaande begroeiing bevindt, wordt de vestiging van broedvogels voorkómen op de volgende wijze: het terrein wordt afgezet met rijen reflecterende linten ('zilverpapier') geplaatst op maximaal 10 meter afstand. Iedere 20 meter worden drie loshangende reflecterende linten geplaatst. Dit vindt plaats voor 20 maart, behalve als de locatie zo'n intensief beheer of gebruik heeft dat vestiging van broedvogels bij

voorbaat onwaarschijnlijk wordt geacht. Het terrein wordt na plaatsing van de linten in de periode 20 maart – 31 mei regelmatig, minimaal eens in de drie dagen, te voet betreden.

7.8.2 Als er uilen worden aangetroffen in een boom die moet worden gerooid, wordt deskundig advies ingewonnen. De deskundige stelt een plan op dat voorziet in compensatie en een passende uitvoering van de werkzaamheden. Het werk wordt conform plan uitgevoerd.

7.9 Aanvullende maatregelen voor beschermde gebieden

7.9.1 Als een locatie of aanrijroute in de directe omgeving ligt van een beschermd natuurgebied, wordt met de beheerder van het gebied afspraken gemaakt over de uitvoering van de werkzaamheden zodanig dat er geen negatieve effecten op de natuurwaarden van het gebied optreden.

8 Slotbepalingen

- 8.1** Voor de zorgvuldige uitvoering van bijzondere voorzieningen wordt tijdig voorzien in deskundige ecologische begeleiding.
- 8.2** In gevallen waarin deze gedragscode niet voorziet en bij twijfel over de meest adequate uitvoering van maatregelen, wordt tijdig advies van een deskundige ingewonnen. Maatregelen worden conform advies uitgevoerd.
- 8.3** Bij het optreden van calamiteiten worden maatregelen genomen, die zo veel mogelijk passen bij de geest van deze gedragscode.
- 8.4** Op het moment van vaststellen komen er, voor zover bekend, in de Krimpenerwaard geen soorten van de volgende soortgroepen voor die in categorie 2 en 3 vallen: dagvlinders, kevers en kreeftachtigen. SBK draagt zorg voor tijdige aanpassing van deze gedragscode als de (bekende) verspreiding van relevante soorten zodanig verandert dat het formuleren van specifieke maatregelen voor deze soort(groep)en noodzakelijk wordt.
- 8.5** SBK zorgt voor tijdige actualisering van deze gedragscode, indien wijzigingen in wet- en regelgeving daartoe aanleiding vormen.
- 8.6** SBK evalueert deze gedragscode iedere vijf jaar op effectiviteit en uitvoerbaarheid en past de gedragscode zonodig aan.

Bijlage 1. Toelichting wettelijk kader

De bescherming van planten en dieren is vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De algemene zorgplicht staat in artikel 2:

1. *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.*
2. *De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden geveegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.*

In de artikelen 8 tot en met 12 staan de voor deze gedragscode belangrijkste verbodsbepalingen.

- Artikel 8: *Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.*
- Artikel 9: *Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.*
- Artikel 10: *Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.*
- Artikel 11: *Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.*
- Artikel 12: *Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.*

In artikel 75 is bepaald dat ontheffing kan worden verkregen van deze verbodsbepalingen. Met het van kracht worden van de Algemene Maatregel van Bestuur van 10 september 2004 op 23 februari 2005 zijn er voor ingrepen in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw vrijstellingen van kracht. Sommige gelden algemeen, andere alleen voor partijen die werken op basis van een goedgekeurde gedragscode.

Er zijn nu feitelijk drie categorieën beschermde soorten:

1. De (relatief) algemene beschermde soorten
Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ingrepen in het kader van bestendige beheer en onderhoud in de landbouw. Het gaat om soorten als zwa-nebloem, bruine kikker en veldmuis.

2. De overige beschermde soorten
Voor deze soorten moet ontheffing worden aangevraagd. De toetsing is beperkt: het enige criterium is of de gunstige staat van instandhouding van de soort in het geding is. Er geldt een vrijstelling indien men werkt op basis van een door de mi-nister goedgekeurde gedragscode.
Het gaat in de Krimpenerwaard om enkele soorten planten en de vissoorten bermpje en kleine modderkruiper.

3. De strikt beschermde soorten
Soorten die genoemd staan op Bijlage 4 van de Europese Habitatrichtlijn of Bijla-ge 1 van het Vrijstellingenbesluit zijn strikt beschermd. Dat wil zeggen dat onthef-tingsaanvragen aan een uitgebreide toetsing worden onderworpen. Er mogen geen schadelijke effecten voor de soort optreden, er mogen geen alternatieven zijn, er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang en er moet zorgvul-dig worden gehandeld. Mogelijke schadelijke effecten moeten worden gecompenseerd. Ook voor deze soorten geldt een vrijstelling voor artikelen 8, 9 , 11 en 12, als men werkt op basis van een door de minister goedgekeurde gedragsco-de.
In de Krimpenerwaard gaat het vooral om de groene glazenmaker (libel), platte schijfhoren (waterslak), bittervoorn (vis), enkele zeldzame reptielen en amfibieën, waterspitsmuis, alle voorkomende vleermuizen en alle voorkomende broedvo-gels.

Over de gedragscode is het volgende bepaald:

De gedragscode moet aangeven hoe men in de praktijk “zorgvuldig handelt”. Zorgvul-dig handelen houdt o.a. in dat er geen “wezenlijke invloed” is op beschermde soorten en dat schade aan soorten zo veel mogelijk wordt voorkomen. Zorgvuldig handelen gaat verder dan de algemene zorgplicht: de aanvrager moet actief optreden om alle mogelijke schade aan de soort te voorkomen. Vooral voor soorten uit categorie 2 en 3 betekent zorgvuldig handelen dat er gedetailleerde kennis over het voorkomen nodig

Checklist

Strikt(er) beschermde soorten in de Krimpenerwaard

De onderstaande strikt(er) beschermde soorten komen voor zover bekend (mogelijk) voor in de Krimpenerwaard. Per soort is aangegeven in welke categorie de soort valt en wat de status op de Rode Lijst is.

Nederlandse naam	Beschermingscategorie	Status Rode Lijst	Aanwezig JA/NEE
Vaatplanten			
Brede orchis (ondersoort majalis)	Categorie 2 (overig)	Gevoelig	
Gele helmbloem	Categorie 2 (overig)		
Grote keverorchis	Categorie 2 (overig)	Gevoelig	
Krabbescheer (indien meer dan 5 m ²)	-	Gevoelig	
Rietorchis	Categorie 2 (overig)	-	
Ronde zonnedauw	Categorie 2 (overig)	Gevoelig	
Spaanse ruiter	Categorie 2 (overig)	Kwetsbaar	
Spindotterbloem	Categorie 2 (overig)	Bedreigd	
Tongvaren	Categorie 2 (overig)	-	
Waterdrieblad	Categorie 2 (overig)	Gevoelig	
Welriekende nachtorchis	Categorie 2 (overig)	Kwetsbaar	
Wilde gagel	Categorie 2 (overig)	Gevoelig	
Wilde kievitsbloem	Categorie 2 (overig)	Bedreigd	
Libellen			
Groene glazenmaker	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	Bedreigd	
Mollusken			
Platte schijfforen	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	Kwetsbaar	
Zwanemossel spec (i.v.m. voortplanting bittervoorn)	-	-	
Vissen			
Bittervoorn	Categorie 3 (AMvB Bijlage 1)	Kwetsbaar	
Kleine modderkruiper	Categorie 2 (overig)	-	
Amfibieën			
Kamsalamander	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	Kwetsbaar	
Rugstreepad	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Reptielen			
Ringslang	Categorie 3 (AMvB Bijlage 1)	Kwetsbaar	
Zoogdieren			
Gewone dwergvleermuis	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Gewone grootoorvleermuis	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Laatvlieger	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Meervleermuis	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Rosse vleermuis	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Ruige (of Nathusius') dwergvleermuis	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	
Waterspitsmuis	Categorie 3 (AMvB Bijlage 1)	Kwetsbaar	
Watervleermuis	Categorie 3 (HR Bijlage 4)	-	

Nederlandse naam	Beschermingscategorie	Status Rode Lijst	Aanwezig JA/NEE
Broedvogels van de Rode Lijst			
Roerdomp	Categorie 3 (VR)	Bedreigd	
Wintertaling	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Zomertaling	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Slobeend	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Boomvalk	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Patrijs	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Porseleinhoen	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Kwartelkoning	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Watersnip	Categorie 3 (VR)	Bedreigd	
Grutto	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Tureluur	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Visdief	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Zware stern	Categorie 3 (VR)	Bedreigd	
Koekoek	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Zomertortel	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Ransuil	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Steenuil	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Veldleeuwerik	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Boerenzwaluw	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Huiszwaluw	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Graspieper	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Gele kwikstaart	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Nachtegaal	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Snor	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Grote karekiet	Categorie 3 (VR)	Bedreigd	
Spotvogel	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Grauwe vliegenvanger	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Matkop	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Wielewaal	Categorie 3 (VR)	Kwetsbaar	
Huismus	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Ringmus	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	
Kneu	Categorie 3 (VR)	Gevoelig	